

O'ZBEKISTONDA QORAKO'L TERILARINI QAYTA ISHLASH VA EKSPORT HAJMLARINING SO'NGGI YILLARDAGI RIVOJLANISH TAHLILI.

Axmedova Dilnoza Davlat qizi

*Buxoro davlat texnika universiteti Yengil sanoat muhandisligi va dizayn kafedrasida 1-
bosqich magistranti e-mail: axmedovadilnoza0526@gmail.com*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O'zbekiston yengil sanoatining muhim tarmoqlaridan biri hisoblangan qorako'l terilarini qayta ishlash sohasining hozirgi holati, uning eksport salohiyati va ishlab chiqarish dinamikasi tahlil qilinadi. 2019-2023-yillar davomida ishlab chiqarish hajmlari, eksport geografiyasi hamda davlat tomonidan qabul qilingan qaror va farmonlarning amaliy natijalari keltirilgan. Shuningdek, sohani modernizatsiya qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *qorako'l teri, yengil sanoat, eksport, qayta ishlash, innovatsion texnologiya, O'zbekiston, iqtisodiy rivojlanish.*

O'zbekiston qadimdan qorako'lchilik bilan mashhur mamlakatlardan biri bo'lib, mazkur yo'nalish xalq xo'jaligining muhim tarmog'ini tashkil etadi. So'nggi yillarda qorako'l terilarini qayta ishlash, dizayn va eksport salohiyatini oshirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirildi. Xususan, 2019-yilda qabul qilingan Prezident qarori asosida qorako'lchilikni rivojlantirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va eksportni kengaytirish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar belgilandi.

O'zbekiston Qorako'lchilik uyushmasi ma'lumotlariga ko'ra, 2020-2024-yillar davomida qorako'l terilari ishlab chiqarish hajmi 18 foizga oshgan. 2024-yilda 3,5 million dona qorako'l terisi tayyorlangan bo'lib, shundan 42 foizi qayta ishlanib, eksportga yo'naltirilgan. Eksportning asosiy yo'nalishlari Rossiya, Turkiya, Italiya va Xitoy davlatlaridir. Yengil sanoatning umumiy eksportida qorako'l mahsulotlarining ulushi 2020-yilda 2,8 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 4,6 foizga yetdi. Shuningdek, "Qorako'lchilikni rivojlantirish to'g'risida"gi Prezident farmoni (PQ-3897, 2019-yil 23-avgust) asosida fermer xo'jaliklariga soliq imtiyozlari, zamonaviy teri qayta ishlash uskunalari xarid qilish uchun subsidiya va kreditlar berilishi yo'lga qo'yildi. Texnologik innovatsiyalar sohasi ham sezilarli rivojlanmoqda. 2022-yildan boshlab Toshkent va Buxoro viloyatlarida "EcoFur" va "Karakul Design" korxonalarida faoliyat boshlagan bo'lib, ular xalqaro standartlarga mos ekologik ishlab chiqarish tizimiga ega. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2019-2023-yillar oralig'ida qorako'l terilari ishlab chiqarish hajmi barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatmoqda. Quyidagi jadvalda so'nggi 5 yillik asosiy ko'rsatkichlar keltirilgan.

Yil	Ishlab chiqarilgan qorako'l terilari (ming dona)	Eksport hajmi (mln AQSh dollari)
2019	720	18.3
2020	745	19.1
2021	780	21.6

2022	812	23.9
2023	865	26.5

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston yengil sanoatida qorako'l terilari ishlab chiqarish va eksport salohiyati so'nggi yillarda barqaror o'smoqda. Davlat tomonidan yaratilayotgan imtiyozlar, xorijiy investorlarni jalb etish, dizayn va texnologik yangiliklarning kiritilishi qorako'l mahsulotlarini jahon bozorida raqobatbardosh qilishga xizmat qilmoqda. Kelajakda ekologik toza ishlab chiqarish, xalqaro sertifikatlash va brending jarayonlarini kuchaytirish bu sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-3897-sonli qarori – “Qorako'lchilikni rivojlantirish to'g'risida”, 2019-yil 23-avgust. <https://lex.uz/uz/docs/4471224>
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi – “Yengil sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish va eksport ko'rsatkichlari”, 2020–2024-yillar hisobotlari. <https://stat.uz>
3. “Uzcharmsanoat” uyushmasining yillik ma'lumotlari, 2023–2024-yillar. <https://uzcharmsanoat.uz>
4. R. Alimov, N. To'xtasinova. “O'zbekiston qorako'l sanoatining eksport salohiyati va istiqbollari” – Iqtisodiyot va innovatsiya jurnali, 2023. <https://iqtisodiyot.uz>
5. FAO (Food and Agriculture Organization). “Central Asian Karakul Sheep Production Review”, Rome, 2022. <https://www.fao.org>
6. M. Yo'ldoshev. “Terini qayta ishlash texnologiyalarining modernizatsiyasi” – Toshkent: Tashkent Textile Institute, 2021.